

روانشناسی ورزش

دانشگاه شهید بهشتی

دو فصلنامه روان‌شناسی ورزش

پاییز و زمستان ۱۴۰۰، دوره ۶، شماره ۲، صفحه‌های ۱۸۷-۱۶۹

ارتباط هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی بازیکنان باشگاه‌های فوتبال:

نقش میانجی‌گر هوش اخلاقی

ایمان صفائی^{*}، نسیم شنوایی اصل^۲

۱. گروه تربیت‌بدنی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران.

۲. گروه مدیریت ورزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۲/۲۴ اصلاح مقاله: ۱۴۰۰/۰۳/۰۲ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۴/۲۸

هدف: پژوهش حاضر باهدف بررسی ارتباط هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی بازیکنان باشگاه‌های فوتبال با میانجی‌گری هوش اخلاقی انجام شد.

روش‌ها: این پژوهش از منظر هدف از نوع کاربردی، از نظر روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش تعداد ۲۵۵ نفر از بازیکنان فوتبال باشگاه‌های ورزشی لیگ بیرجند بود که کل جامعه به دلیل محدود بودن به روش سرشماری به عنوان نمونه جهت مطالعه انتخاب شد. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه هوش اخلاقی، پرسشنامه ارزیابی ترس از شکست در عملکرد، پرسشنامه ناکامی و پرسشنامه هویت ورزشی بود و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش مدل‌یابی با رویکرد تحلیل مسیر انجام شد.

نتایج: نتایج نشان داد که هویت ورزشی از طریق متغیر میانجی هوش اخلاقی بر ترس از شکست و ناکامی تأثیر معنی‌دار دارد. همچنین تحلیل اثرات مستقیم متغیر پیش بین بر متغیرهای ملاک نشان داد هویت ورزشی تأثیر منفی بر ترس از شکست و ناکامی دارد. با این توصیف که میزان این تأثیر بر احساس ناکامی معنی‌دار بود ($\beta = -0/28, P < 0/05$) اما بر متغیر ترس از شکست غیر معنی‌دار بود ($-0/08$). به علاوه یافته‌ها نشان داد اثرات غیرمستقیم هویت ورزشی از طریق متغیر میانجی هوش اخلاقی بر ترس از شکست ($\beta = 0/05$). به علاوه یافته‌ها نشان داد اثرات کل هویت ورزشی از طریق متغیر میانجی ناکامی ($\beta = -0/27, P < 0/05$) و ناکامی ($\beta = -1/20, P < 0/05$) منفی و معنی‌دار بود. نتایج نشان داد اثرات کل هویت ورزشی از طریق متغیر میانجی هوش اخلاقی بر ترس از شکست ($\beta = -1/26, P < 0/01$) و ناکامی ($\beta = -0/54, P < 0/01$) منفی و معنی‌دار بود. همچنین شاخص‌های برازش مدل اصلاحی نشان داد که مدل پیشنهادی پژوهش از برازش کامل برخوردار بود.

نتیجه‌گیری: بنابراین نتایج نقش مهم و تعیین‌کننده میانجی‌گری هوش اخلاقی را در ارتباط بین دو متغیر هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی در بازیکنان فوتبال تأیید کرد. لذا تقویت ارزش‌های اخلاقی با افزایش هوش اخلاقی سبب درک بیش‌تر ورزشکار از هویت ورزشی خود گشته و در نتیجه موجب کاهش ترس از شکست و ناکامی او می‌شود.

واژه‌های کلیدی: هویت ورزشی، ترس از شکست، ترس از ناکامی، هوش اخلاقی

مقدمه

رسیدن هدف می‌شود» (۶). جوادیان در پژوهش خود اظهار می‌دارد بسیاری از ورزشکاران بهترین عملکرد خود را در تمرینات نشان می‌دهند، اما هنگام مسابقه و رقابت و رویارویی با رقیبان، رسانه‌ها و تماشاگران و موقعیت‌های فشارزای دیگر دچار واکنش هیجانی مختلفی مانند ترس از شکست و ناکامی می‌شوند که در نهایت به ضرر تیم‌شان پایان می‌پذیرد. وقتی فرد مسئولیت زیاد و حساسی داشته باشد، نگرانی او افزایش می‌یابد و ممکن است دچار ترس از شکست یا ناکامی شود (۷). همچنین ادراک‌های مختلفی با ترس ورزشکار از شکست و ناکامی مربوط است که از جمله آن می‌توان به عواملی نظیر مرتکب شدن اشتباه، باختن، مقهور حریف شدن، مطابق انتظار مربی رفتار کردن و... اشاره کرد (۸). کوهن اعتقاد دارد ورزشکاران، در مورد ناامید کردن پدر یا مادر، اعضاء تیم و یا مربی خود و ترس از برآورده نکردن انتظارات آن‌ها نیز نگران هستند (۹). در همین راستا نتایج پژوهش گوکز و همکاران نیز نشان داد ترس ورزشکار از پیامدهای ارزیابی منفی توسط دیگران در رقابت ورزشی، تأثیری منفی بر عملکرد او دارد. به این ترتیب عامل ترس از شکست سبب ارائه عملکردی توأم با اضطراب در ورزشکار می‌شود (۱۰). ساگار و همکاران هم در پژوهش خود نشان دادند که ترس از تجربه شرمندگی و خجالت ناشی از شکست که در سطوح رقابتی متوسط در ورزشکاران دیده شده است، بالاترین ترس در بین آن‌ها بود (۱۱).

بنابراین با توجه به مطالبی که در بالا بیان شد لازم است تا در این زمینه، پیش‌آیندهای مرتبط با ترس از شکست و ناکامی مورد بررسی قرار گیرد. استفان و برور در پژوهش خود دریافتند متغیرهای متعددی می‌توانند در ایجاد یا جلوگیری ترس از شکست و ناکامی در بین ورزشکاران نقش داشته باشند که در این میان می‌توان به فاکتورهای مهمی همچون هویت ورزشی اشاره کرد. از هویت ورزشی به عنوان

ورزش نقش مهمی در سلامت روانی انسان دارد و یکی از محبوب‌ترین حوزه‌های موفقیت برای نوجوان‌ها است که در آن افزایش فشار برای رسیدن به اجراهای ورزشی بالاتر و کسب پیروزی، می‌تواند میزان و شدت عملکرد ورزشکاران را تحت تأثیر قرار دهد و سبب به وجود آمدن نشانگان روان‌شناختی از جمله ترس از شکست^۱ و ناکامی شود (۱). امروزه در دنیای فوتبال، توانایی‌های جسمانی، تاکتیکی و مهارت‌های تخصصی تنها ضامن موفقیت نیستند، بلکه عوامل گوناگون روان‌شناختی نیز در این زمینه نقش به‌سزایی ایفا می‌کند (۲). از اصلی‌ترین محورهای مطرح‌شده در روان‌شناسی ورزش که در عملکرد ورزشکاران، به‌ویژه در سطوح قهرمانی اثر می‌گذارد، میزان اضطراب و ترس از شکست و ناکامی در قبل از مسابقه و اثر آن بر حالات روانی و مهارت‌های حرکتی ورزشکاران است (۳). در تعریفی بیان‌شده است که ترس یک احساس درونی است که موجب تغییرات فیزیولوژیکی (مانند افزایش ضربان قلب، تنش عضلات و...) می‌شود (۴). ترس‌ها پاسخ‌های انطباقی هستند که افراد را از خطرات آگاه کرده و به رهایی و فرار یا رفتارهای اجتنابی تحریک می‌کنند، اما اگر این ترس‌ها زیاد شده و به طور مداوم در طول زمان اتفاق بیافتد، می‌تواند افراد و به خصوص نوجوان‌ها را به‌سوی پریشانی و ناراحتی سوق دهند و به عنوان موانعی برای توسعه اجتماعی، علمی و ورزشی قلمداد شوند (۵). ترس از شکست به عنوان گرایش به ارزیابی عوامل تهدیدکننده و احساس اضطراب در شرایطی که امکان شکست وجود دارد، اطلاق می‌شود. در ورزش، بیش‌تر ترس ورزشکاران براساس درک آن‌ها از اهمیت عملکرد یا بازی و آنچه تصور می‌کنند دیگران در مورد عملکرد آن‌ها فکر می‌کنند، است (۶). ناکامی نیز عموماً این‌گونه درک می‌شود: «حالت منع در ارضای انگیزه» یا «تداخلی در پاسخ به هدف یا در عملکردی که منتهی به

مداوم و منظم ورزشکار در تمرینات و همچنین موفقیت در سطوح بالای ورزشی را منجر شود. این امر می‌تواند مبین این موضوع باشد که هویت ورزشی قوی، دارای تأثیرات مثبت بر عملکرد و موفقیت ورزشی، سلامتی، آمادگی و عزت نفس و همچنین کاهش ترس از شکست و ناکامی ورزشکار باشد (۱۲).

در این زمینه هورتون و مک نشان دادند که بین هویت ورزشی و عواطف منفی ورزشکاران از جمله ترس از شکست ارتباط وجود دارد. در واقع هویت ورزشی قوی می‌تواند عملکرد ورزشکاران را تحت تأثیر قرار دهد و مانع از به وجود آمدن نشانگان روان‌شناختی همچون ترس از شکست و ناکامی در آن‌ها شود (۱). در پژوهشی دیگر دریافتند صفات شخصیتی فرد که هویت او را تعیین می‌کند، نقش به‌سزایی در پیش‌بینی رفتارهای موقعیتی ورزشکار دارد؛ بنابراین تفاوت‌های فردی مرتبط با اضطراب حالتی ورزشکاران و ترس درونی آن‌ها از نتایج حاصل از عملکرد، می‌تواند سبب ایجاد فشار روانی بالا به‌تناسب سطح هیجانی رقابت شود که این عامل نتایج عملکردی ضعیف در این موقعیت‌ها را برای ورزشکار رقم خواهد زد (۱۰). از این رو هویت ورزشی از جمله عوامل مؤثر بر سلامت روان ورزشکاران است که با ترس از شکست و ناکامی رابطه دارد؛ اما سوالی که مطرح می‌شود این است که هویت ورزشی چگونه می‌تواند ترس از شکست و ناکامی را کاهش دهد و چه متغیری می‌تواند این رابطه تبیین کند؟ در همین راستا، از جمله ویژگی شخصیتی مهمی که در این رابطه (رابطه بین هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی بازیکنان فوتبال)، مانع از تأثیر عوامل مزاحم می‌شود و به نوعی نقش تعدیل‌کننده و میانجی را دارد، هوش اخلاقی است (۱۸).

در واقع متغیر میانجی‌گر (هوش اخلاقی) چگونگی ساز و کار رابطه بین دو متغیر (هویت ورزشی و ترس از ناکامی/شکست) را تبیین می‌کند که در این راستا به نظر

یکی از ابعاد خود پنداره یادشده و به درجه‌ای که فرد با نقش ورزشی‌اش شناخته می‌شود، اطلاق می‌شود (۱۲). همچنین از منظر ساختار شناختی، هویت ورزشی چارچوبی برای پردازش اطلاعات در مقابله با موقعیت‌های مختلف و تأثیرگذاری بر رفتارهای ورزشی در ورزشکار ارائه می‌کند (۱۳). در یک تقسیم‌بندی، مدل پیشرفته هویت ورزشی شامل مؤلفه‌های بیرونی و درونی است. مؤلفه‌های بیرونی هویت ورزشی شامل انحصارگرایی^۲ و هویت اجتماعی^۳ است که به واسطه گروه‌های درون جامعه (خانواده، دوستان، مربیان و معلمان) و زمینه‌ها (تحصیل، ورزش و مذهب)، با میزان تأثیر جامعه بر فرد مرتبط هستند. مؤلفه‌های درونی هویت ورزشی از هویت خود^۴، تأثیرپذیری منفی^۵ و تأثیرپذیری مثبت^۶ تشکیل شده و به درجه تأثیرپذیری ادراکات فردی، مانند ارزیابی و تفسیر نقش ورزشکاری اطلاق می‌شوند (۱۴).

نتایج پژوهش استور و همکاران نشان داد بین مکانیسم‌های مرتبط با هویت شخصی که بر مبنای هیجانات استوار است با بروز عواطف منفی در فرد رابطه معناداری وجود دارد. از این رو درک از هویت فردی نقش به‌سزایی را در ایجاد و تجربه عواطف منفی شخص ایفا می‌کنند (۱۵). در واقع افراد با یک هویت ورزشی قوی، یک دیاگرام خود ورزشی^۷ دارند و اطلاعات را از چشم‌انداز ورزشی پردازش می‌کنند. برای مثال افراد با هویت ورزشی قوی ممکن است راجع به نحوه عادت‌های خوردن و خوابیدن مؤثر بر عملکرد بیاندیشند (۱۶). سابیستون و همکاران در پژوهش خود دریافتند که احساس خجالت، تقصیر، غرور و خودبرتربینی به عنوان یکی از عوامل عاطفی مرتبط با خودآگاهی در ورزشکاران است که با هویت ورزشی فرد مرتبط است و می‌تواند به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل بازدارنده در فعالیت‌های جسمانی و مشارکت ورزشی ورزشکار به شمار رود (۱۷). همچنین هویت ورزشی قوی می‌تواند انگیزش موردنیاز جهت حضور

ناکامی هستند، کمک می‌کند که میزان کم‌تری از استرس را بروز دهند و بهتر بتوانند با رویدادهای تنش‌آمیز سازگار شوند. در این میان از مکانیسم بخشش خود که از ابعاد هوش اخلاقی است، به عنوان پاسخ‌سازنده در جهت مقابله با ترس از شکست در عملکرد رقابتی در ورزش یاد شده است. بر اساس این مکانیسم، ورزشکار در تقابل با آنچه انسجام ذهن او را تهدید می‌کند تصمیم می‌گیرد تا مسئولیت شخصی نقش خود را در عملکردهای رقابتی ناموفق به عهده گرفته و با تائید خود، به یک وضعیت باثبات در بخشش واقعی خود برسد. در واقع ورزشکار با رسیدن به این مرحله از حد بالای هویت ورزشی، با تجربیات عاطفی منفی‌اش خو می‌گیرد. در این هنگام است که او تمایل بیشتری به تجزیه و تحلیل بی‌طرفانه از عملکردهای ناموفق رقابتی خود داشته و در نتیجه در رقابت‌های آتی با تقویت هویت ورزشی خود از طریق مکانیسم خود دلسوزی و بخشش خود بر احساس ترس از شکست غلبه می‌کند (۲۶).

کابریتا و همکاران هم در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران دارای هویت ورزشی بالاتر، سطوح پایین‌تری از ترس از ناکامی را در آینده دارند (۲۷). امروزه پژوهش‌های صورت گرفته در رابطه هوش اخلاقی با هویت ورزشی، سلامت روان و عملکرد ورزشکاران، همواره بر اهمیت و نقش کلیدی هوش اخلاقی بر هویت فردی و سلامت روان صحنه گذارده‌اند (۲۸). نتایج پژوهش مارتین و همکاران با عنوان «رابطه هویت ورزشی با هوش اخلاقی» نشان داد که ورزشکاران با هویت ورزشی قوی، از میزان هوش اخلاقی بالاتری نیز برخوردارند، چراکه آن‌ها به حدی از پختگی و اعتماد به نفس دست‌یافته‌اند که اخلاقیات و رعایت مسائل اخلاقی برای آن‌ها در درجه اهمیت بالایی قرار می‌گیرد (۲۹). مطالعات واسیلیکی و دیمیترا نیز حاکی از آن بود هوش اخلاقی بالا می‌تواند باعث انگیزش و تمایل به تقویت عزت نفس که از مؤلفه‌های اصلی هویت ورزشی هستند،

می‌رسد هوش اخلاقی می‌تواند تبیین‌کننده رابطه بین هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی در ورزشکاران باشد (۱۹). هوش اخلاقی به معنی ظرفیت و توانایی درک درست از خلاف، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به آن‌ها و رفتار در جهت صحیح و درست است (۲۰). به عبارت دیگر، هوش اخلاقی هوشی است که قواعد پایدار و پویا را ساختاردهی و فعالیت فرد را در محیط شناسایی می‌کند. هوش اخلاقی هفت اصل ضروری را شامل می‌شود: همدلی^۸، وجدان^۹، خودکنترلی^{۱۰}، احترام^{۱۱}، مهربانی^{۱۲}، تساهل و تسامح^{۱۳} و انصاف^{۱۴} (۲۱). ورزشکاران با هوش اخلاقی بالا از مکانیسم خود بخششی استفاده می‌کنند. در واقع این مکانیسم به آن‌ها کمک می‌کند تا از روند بررسی خطاهای شخصی که فرصت رشد آن‌ها را در ورزش محدود می‌کند و سبب عملکردی هیجانی می‌شود، اجتناب کنند. طرز کار این مکانیسم از طریق فرایند شادروانی است. در واقع شادروانی تجربه‌ای را ایجاد می‌کند که بر اثر نیازهای روان‌شناختی ایجاد می‌شود و هم برای خود و هم برای دیگران سودمند باشد. طرز کار این مکانیسم از طریق فرایند تفکر چالشی و کار کردن بر روی کاستی‌های شخص حاصل می‌شود (۲۲).

نتایج پژوهش زردشتیان و همکاران نشان داد بین هوش اخلاقی و مؤلفه‌های آن با موفقیت ورزشی و عدم شکست ارتباط وجود دارد (۲۳). کاکس و همکاران هم دریافتند ورزشکارانی که از هوش اخلاقی بالاتری برخوردار باشند، اختلالات روان‌شناختی (ترس از شکست) کم‌تری را گزارش می‌دهند؛ بنابراین سطوح بالای هوش اخلاقی با سطوح پایین بروز مشکلات رفتاری از قبیل اضطراب، استرس، ترس از شکست و ناکامی ارتباط دارد (۲۴). از دیدگاه برخی دیگر از صاحب نظران سازه هوش اخلاقی دربرگیرنده چهار بعد اصلی شامل درستکاری، مسئولیت‌پذیری، بخشش و خود دلسوزی است (۲۵). برخورداری از هوش اخلاقی، به افرادی که دارای نشانگان روان‌شناختی از جمله ترس از شکست و

شکل‌گیری ترس از شکست و ناکامی در بازیکنان فوتبال می‌تواند به بینش‌های مفیدی از نظر مداخلات روان‌شناختی در سطح اول و در مرحله پیش‌گیری منجر گردد که این مهم از یافته‌ها و تلویحات عملی متعدد این پژوهش درزمینه آموزش بازیکنان و مداخلات بهنگام قابل استنتاج خواهد بود؛ از آن جایی که مدل مورد استفاده در این پژوهش براساس پژوهش‌هایی است که ارتباط بین هویت ورزشی، هوش اخلاقی، ترس از شکست و ناکامی را بررسی کرده‌اند. لذا پژوهش حاضر درصدد این است تا دریابد ارتباط هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی بازیکنان باشگاه‌های فوتبال بیرجند با میانجی‌گری هوش اخلاقی چگونه است؟

روش پژوهش

این پژوهش از منظر هدف از نوع کاربردی و از نظر روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است.

نمونه‌های پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه بازیکنان باشگاه‌های ورزشی فوتبال لیگ بیرجند در سال ۱۳۹۸ در رده سنی جوان‌ها که شامل باشگاه‌های پدیده، سرخ پوشان، آبی پوشان، پیروزی، شاهین، بهمن به تعداد ۲۵۵ نفر بودند، تشکیل دادند که کل جامعه به دلیل محدود بودن تعداد به روش سرشماری به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند و پرسشنامه‌ها بین آن‌ها توزیع شد که از این تعداد ۲۲۰ پرسشنامه بازگشت کرده و جمع‌آوری گردید.

ابزار اندازه‌گیری

جمع‌آوری داده‌های موردنظر از طریق توزیع پرسشنامه در بین نمونه آماری انجام شد. این پرسشنامه‌ها عبارت‌اند از:

الف) پرسشنامه‌ی هوش اخلاقی لنینک و کیل

پرسشنامه هوش اخلاقی لنینک و کیل شامل ۴۰ سؤال است

شود. از این رو، می‌توان گفت که هوش اخلاقی بالا، هویت ورزشی بالا را نیز به دنبال دارد (۳۰).

در خصوص اهمیت انجام پژوهش حاضر باید اذعان داشت عامل هوش اخلاقی می‌تواند در بهبود عملکرد و سلامت روان ورزشکاران بسیار مهم و تأثیرگذار باشد؛ زیرا افرادی که می‌دانند چگونه باید از اصول جهان‌شمول بشری در ارزش‌ها، اهداف و فعالیت‌ها در زندگی استفاده کنند و توانایی درک درست از نادرست، اعتقادات قوی اخلاقی و عمل به آن‌ها و همچنین رفتاری صحیح و محترمانه دارند و مسئولیت‌پذیرند و به عبارتی هوش اخلاقی بالاتری دارند، از سلامت روان‌شناختی بیش‌تری برخوردار هستند. از آنجایی که بازیکنان جوان و کم‌تجربه فوتبال که همگی انتظارات عملکردی مطلوب و موفقیت‌آمیزی را برای خود متصور هستند، در بیش‌تر اوقات سطوح مختلف ترس از شکست و ناکامی در حین تمرینات ورزشی و مسابقات از خود نشان می‌دهند. لذا با توجه به این‌که ترس از شکست آن‌ها را وادار می‌کند که از رسیدن به هدف دوری کرده و از طرف دیگر، به واسطه این‌که ترس از شکست و ناکامی می‌تواند مانع از شکوفایی استعدادهای فردی شود و موفقیت فرد را تحت تأثیر قرار دهد، انجام پژوهشی به منظور نمایش و تبیین علل و زمینه‌های این ترس سبب می‌شود تا با دقت و اطمینان خاطر بیش‌تری به دور از احساس ترس از شکست و ناکامی، به انجام فعالیت‌های ورزشی خود و کسب موفقیت در مسابقات بپردازند. از این رو، بررسی و تبیین عوامل پیش‌بینی‌کننده این اختلال (ترس از شکست و ناکامی) از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. لذا توجه به بنیادهای شناختی این اختلال یعنی هویت ورزشی و هوش اخلاقی در کاربست مناسب و دقیق‌تر مداخلات بالینی و روان‌شناختی بر روی ورزشکاران، می‌تواند کمک شایانی در شناخت زمینه‌های ترس از شکست و ناکامی در ورزشکاران کند.

همچنین تبیین نقش هویت ورزشی و هوش اخلاقی در

ضریب آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی سؤالات هر خرده مقیاس در پژوهش عبدلی و همکاران ۰/۶۷ بود که نشان‌دهنده همسانی درونی قابل‌قبول سؤالات هر خرده مقیاس بود (۳۳). در پژوهش حاضر نیز میزان ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴ برای این پرسشنامه بود.

ج) پرسشنامه ناکامی گیلبرت و آلن

این پرسشنامه توسط گیلبرت و آلن تهیه شده است و دارای ۱۶ گویه است که به شیوه لیکرت پنج نمره‌ای (کاملاً موافقم = یک تا کاملاً مخالفم = پنج) نمره‌گذاری می‌شود. نمره بالاتر نشان از احساس ناکامی بیش‌تر است. این پرسشنامه دارای دو مؤلفه است که احساس ناکامی درونی (سؤالات یک، دو، سه، چهار، پنج و شش) و ناکامی بیرونی (سؤالات هفت تا ۱۶) است (۳۴). در پژوهش گیلبرت و آلن (نقل از ترصفی و همکاران) روایی و پایایی این پرسشنامه تأیید شد و ضریب آلفای کرونباخ برای ناکامی درونی ۰/۸۹ و ناکامی بیرونی ۰/۹۰ گزارش شد. در ایران و در پژوهش ترصفی و همکاران نیز روایی و پایایی این پرسشنامه در جامعه ایرانی سنجیده و مورد تأیید قرار گرفت و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ برای ناکامی درونی و ۰/۸۹ برای ناکامی بیرونی گزارش شد. در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ برای این پرسشنامه گزارش شد (۳۵).

د) پرسشنامه هویت ورزشی چزلاک^{۱۶} (۲۰۰۴)

پرسشنامه هویت ورزشی چزلاک با ۲۲ آیتم، پنج بعد هویت ورزشی را در مقیاس‌های ده ارزشی (کاملاً مخالفم = یک تا کاملاً موافقم = ده) ارزیابی می‌کند. هویت اجتماعی (پنج گزینه)، انحصارگرایی (پنج گزینه)، هویت خود (چهار گزینه)، تأثیرپذیری منفی (پنج گزینه) و تأثیرپذیری مثبت (چهار گزینه) خرده مقیاس‌های هویت ورزشی‌اند. با توجه به نورم تعیین‌شده در مقیاس اندازه‌گیری هویت ورزشی، نمره بین صفر تا ۷۳ به عنوان هویت ورزشی پایین، ۷۴ تا ۱۴۶ هویت ورزشی متوسط و نمره ۱۴۷ تا ۲۲۰ به عنوان هویت

که هر سؤال براساس یک مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای از هرگز (یک نمره) تا همیشه (پنج نمره) پاسخ داده می‌شود؛ و دارای چهار بعد به نام‌های درستکاری، مسؤولیت‌پذیری، دلسوزی و بخشش است. نمره‌ی بالاتر به معنای هوش اخلاقی بیش‌تر است. در این پرسشنامه هر پاسخ دهنده در مجموع امتیازی بین حداقل ۴۰ و حداکثر ۲۰۰ کسب می‌کند که با تقسیم آن بر دو امتیاز نهایی هوش اخلاقی وی امتیازی بین ۲۰ تا ۱۰۰ خواهند بود. درنهایت امتیاز ۹۰ الی ۱۰۰ امتیاز عالی، امتیاز ۸۰ الی ۸۹ خیلی خوب، ۷۰ الی ۷۹ خوب و ۶۹ و کم‌تر از آن ضعیف است (۲۵). روایی و پایایی این پرسشنامه توسط مارتین و آستین تأیید شده است (۲۹). آن‌ها آلفای کرونباخ ۰/۸۴ را به دست آوردند. ضریب آلفای کرونباخ آن در طی یک بررسی در ایران توسط اصغری و قاسمی‌جویه، ۰/۹۵ گزارش شد (۳۱). در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ درستکاری، مسؤولیت‌پذیری، دلسوزی و بخشودگی به ترتیب برابر با ۰/۹۰، ۰/۸۶، ۰/۷۱ و ۰/۷۷ و ضریب آلفای کرونباخ کلی پرسشنامه ۰/۹۳ به دست آمد.

ب) پرسشنامه ارزیابی ترس از شکست در عملکرد کانروی

پرسشنامه ارزیابی ترس از شکست در عملکرد (PFAI) ۱۵ کانروی دارای پنج زیر مقیاس و ۴۱ ماده است که عبارت‌اند از: این تست شامل ۴۱ عبارت است که به شیوه لیکرت از یک تا پنج نمره‌گذاری می‌شود. این مقیاس دارای پنج زیر مقیاس و ۴۱ ماده است که عبارت‌اند از: ترس از تجربه شرم و خجالت، ترس از کاهش عزت نفس خود، ترس از داشتن آینده نامعلوم، ترس از دست دادن تأثیر اجتماعی (علاقه دیگران) و ترس از ناراحت شدن افراد مهم. حداقل امتیاز ممکن ۴۱ و حداکثر ۲۰۵ است. روایی و پایایی این پرسشنامه در پژوهش کانروی و همکاران تأیید شد (۳۲). ضریب آلفای کرونباخ توسط آن‌ها ۰/۸۲ به دست آمد. روایی و پایایی این پرسشنامه در جامعه ایران تأیید شد. مقدار

اعضاء نمونه را تشکیل دادند. بیشترین سطح تحصیلات را افراد با مدرک دیپلم و میانگین ۴۷ درصد را شامل شدند. همچنین برای بررسی نرمال بودن متغیرها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف^{۱۷} استفاده شد. از آنجا که مبنای تجزیه و تحلیل مدل‌های علی، همبستگی است، از این رو ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش در جدول (یک) ارائه شد. همبستگی‌های بالاتر از ۰/۸۰ بین متغیرهای برون‌زا نشان‌دهنده هم خطی بودن چندانگانه است (۳۷). لذا نتایج حاصل از ضرایب همبستگی کم‌تر از ۰/۸ بین متغیرهای مورد مطالعه در جدول یک، بیانگر تأیید مفروضه عدم همخطی چندانگانه است.

براساس اطلاعات جدول (یک) می‌توان بیان نمود که بیشترین همبستگی مشاهده شده بین ناکامی و ترس از شکست است، این همبستگی مثبت و معنی‌دار گزارش شد. به علاوه کم‌ترین همبستگی مشاهده شده بین هویت ورزشی و ترس از شکست است. این همبستگی منفی و معنی‌دار است.

ورزشی بالا در نظر گرفته می‌شود. روایی و پایایی این پرسشنامه در پژوهش واشینگتون تأیید شد و ضریب آلفا کرونباخ ۰/۹۳ گزارش شد. روایی این ابزار در ایران توسط متخصصین تربیت‌بدنی و جامعه‌شناسی از جمله آقای مورد تأیید قرار گرفت (۳۶). همچنین در پژوهش توکلی ثبات درونی این پرسشنامه ۰/۹۱ گزارش شد. ثبات درونی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ محاسبه شد.

تحلیل آماری

تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی صورت گرفت. در بخش توصیفی برای بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی آزمودنی‌ها از شاخص‌هایی نظیر میانگین و درصدها استفاده شد. در بخش استنباطی برای پاسخ‌گویی به سؤال پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر از طریق از نرم‌افزار لیزرل ۸/۸ انجام شد.

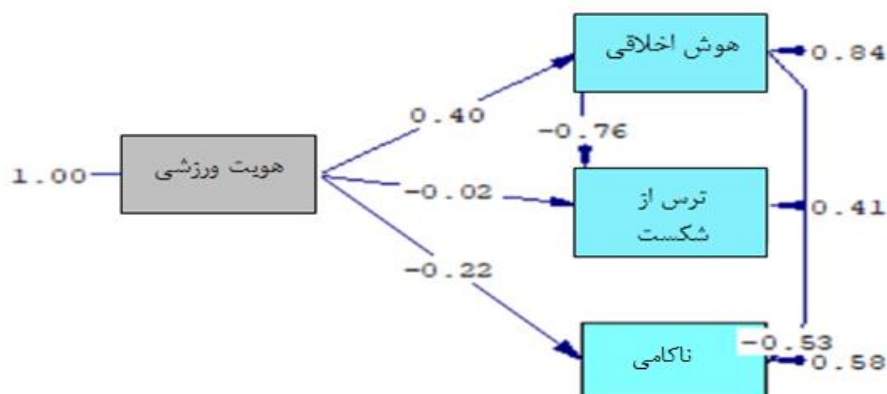
یافته‌ها

یافته‌های پژوهش نشان داد رده سنی شرکت‌کنندگان بین ۱۶ تا ۲۹ سال بود که میانگین سنی ۲۳ سال ۵۲ درصد

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای درون‌زا و برون‌زا

متغیر	هویت ورزشی	هوش اخلاقی	ترس از شکست	ناکامی
هویت ورزشی	۱			
هوش اخلاقی	۰/۴۰**	۱		
ترس از شکست	-۰/۳۲**	-۰/۷۷**	۱	
ناکامی	-۰/۴۳**	-۰/۶۱**	۰/۷۷**	۱

همبستگی‌های ** در سطح آلفای ۰/۰۱ و همبستگی‌های * در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی‌دار است.

Chi-square=90.21, df=1, p-value=0.000, RMSEA=0.594

شکل ۱. ضرایب استاندارد شده مسیر مدل فرضی در مدل یابی ترس از شکست و ناکامی

معنی‌دار ($\beta = -0/53$) است و اثر مستقیم هوش اخلاقی بر ترس از شکست ($\beta = -0/76$) منفی و معنی‌دار است. همچنین اثر غیرمستقیم و اثرات کل هویت ورزشی بر ناکامی و ترس از شکست از طریق هوش اخلاقی به ترتیب $-1/18$ ، $-0/26$ ، $-1/05$ و $-0/24$ منفی و معنی‌دار است.

طبق داده‌های شکل (یک) و جدول (دو)، اثر مستقیم هویت ورزشی بر هوش اخلاقی ($\beta = 0/40$) مثبت و معنی‌دار است و اثر مستقیم هویت ورزشی بر ناکامی ($\beta = -0/22$) منفی و معنی‌دار است و اثر مستقیم هویت ورزشی بر ترس از شکست ($\beta = -0/02$) منفی و غیرمعنی‌دار است. همچنین اثر مستقیم هوش اخلاقی بر ناکامی منفی و

جدول ۲. ضرایب غیر استاندارد مسیر متغیرهای برون‌زا و درون‌زا

p	t	خطای استاندارد	بتا	ملاک	پیش‌بین	
$<0/01p$	۶/۹۲	۰/۱۶	۱/۱۲	هوش اخلاقی	هویت ورزشی	اثرات مستقیم
$>0/05p$	-۰/۴۷	۰/۱۷	-۰/۰۸	ترس از شکست		
$>0/05p$	-۴/۲۴	۰/۰۷	-۰/۲۸	ناکامی		
$<0/01p$	-۱۷/۱۹	۰/۰۶	-۱/۰۵	ترس از شکست	هوش اخلاقی	اثرات غیرمستقیم
$<0/01p$	-۱۰/۰۴	۰/۰۲	-۰/۲۴	ناکامی		
$<0/01p$	-۶/۴۲	۰/۱۸	-۱/۱۸	ترس از شکست	هویت ورزشی از طریق هوش اخلاقی	اثرات کل
$<0/05p$	-۵/۷۰	۰/۰۵	-۰/۲۶	ناکامی		
$<0/01p$	-۵/۴۲	۰/۲۳	-۱/۲۶	ترس از شکست	هویت ورزشی از طریق هوش اخلاقی	اثرات کل
$<0/01p$	-۷/۶۰	۰/۰۷	-۰/۵۴	ناکامی		

انطباقی (AGFI)^{۲۲}، خطای ریشه مجذور میانگین (RMSEA)^{۲۳} برای برازش الگو استفاده شد. همچنین ضرایب مسیر مدل فرضی در شکل (یک) و ضرایب مسیر متغیرهای برون‌زا و درون‌زا در جدول (دو) ارائه شده است. در این الگو، نقش میانجی هوش اخلاقی در ارتباط بین هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی مورد بررسی قرار گرفت.

به منظور بررسی برازش مدل مفهومی با داده‌های پژوهش از روش تحلیل مسیر استفاده شد. این روش از آن جهت انتخاب شد که این رویکرد از تکنیک‌های ترتیبی حداقل مجذور^{۱۹} برتر بوده و می‌توان به منظور ارزیابی کفایت الگوهای نظری، مقایسه الگوها و همچنین برآورد پارامترهای الگو در بین گروه‌های مختلف مورد استفاده قرار گیرد.

همچنین از روش حداکثر احتمال برآورد الگو و از بین شاخص‌های نیکویی برازش شاخص مجذور کای دو (χ^2)^{۲۰}، شاخص نیکویی برازش (GFI)^{۲۱}، شاخص نیکویی برازش

جدول ۳. شاخص‌های برازندگی مدل مفهومی پژوهش

ردیف	نام آزمون	چه زمانی مدل برازنده است؟	میزان در مدل	نتیجه
۱	شاخص مجذور کای دو	معنادار نباشد.	۹۰/۲۱	عدم برازش
۲	جذر برآورد خطای تقریب	اگر کوچک‌تر از ۰/۰۸ باشد.	۰/۵۹۴	غیر برازنده
۳	میزان شاخص برازندگی	باید بزرگ‌تر از ۰/۹۰ باشد.	۰/۸۵	غیر برازنده
۴	شاخص برازش مقایسه‌ای	باید بزرگ‌تر از ۰/۹۰ باشد.	۰/۷۸	غیر برازنده
۵	شاخص تعدیل‌شده برازندگی	باید بزرگ‌تر از ۰/۹۰ باشد.	۰/۵۱	غیر برازنده
۶	شاخص برازش نرمال شده	باید بزرگ‌تر از ۰/۹۰ باشد.	۰/۷۸	غیر برازنده
۷	شاخص برازش فزاینده	باید بزرگ‌تر از ۰/۹۰ باشد.	۰/۷۸	غیر برازنده
۸	شاخص نرمال نشده برازندگی	باید بزرگ‌تر از ۰/۹۰ باشد.	۰/۳۲	غیر برازنده
۹	شاخص برازش نسبی	باید بزرگ‌تر از ۰/۹۰ باشد.	۰/۳۲	غیر برازنده

با داده‌ها را بررسی می‌کند، این در حالی است که دست‌یابی به الگویی که به طور کامل با داده‌ها برازش داشته باشد نادر است. دوماً با افزایش حجم نمونه احتمال معنی‌داری شاخص بیش‌تر می‌شود؛ بنابراین ممکن است که یک الگو با داده‌ها برازش نزدیک و قابل قبولی داشته باشد، اما در مدل دست‌یابی به یک مقدار مجذور کای دو غیر معنی‌دار غیرمحمتمل باشد. لذا در برازش مدل از دیگر شاخص‌ها نیز بهره گرفته شد (۳۸).

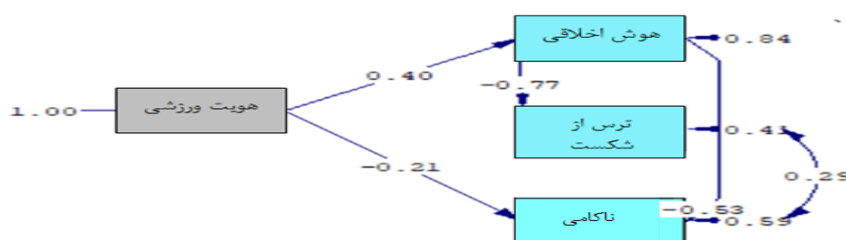
تعیین برازش مدل در الگوی پیشنهادی، نتایج آزمون مجذور کای دو به‌منظور بررسی برازش الگوی کلی نشان داد که بین الگوی پیشنهادشده و مشاهده شده هماهنگی کاملی وجود ندارد ($\chi^2_{(1)} = 81/10$, $p < 0/01$). لذا فرض صفر درباره برازش الگو با داده‌ها پذیرفته نمی‌شود. اگرچه متداول‌ترین شاخص، برازش کامل الگو با داده‌ها است، اما این شاخص مجذور کای دو دارای دو محدودیت است: اولاً این آماره برازش کامل الگو

بر اساس شاخص‌های برازش جدید نتایج آزمون مجذور کای دو کاهش قابل توجهی نشان داد و مشخص شد بین الگوی پیشنهاد شده و مشاهده شده برازش کامل وجود دارد ($\chi^2_{(2)} = 21/17$ و $p < 0/05$). میزان شاخص برازندگی (GFI) برابر با ۰/۹۵، شاخص تعدیل شده برازندگی (AGFI) برابر با ۰/۸۷، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI) برابر با ۰/۹۵، شاخص برازش نسبی (RFI) برابر با ۰/۸۵، شاخص نرمال شده (NFI) برابر با ۰/۹۵، شاخص برازش فزاینده (IFI) برابر با ۰/۹۵ و جذر برآورد خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۰۷۸ و شاخص نرمال نشده برازندگی (NNFI) برابر با ۰/۹۱ به دست آمد که همگی حاکی از برازش مناسب مدل با داده‌ها است (شکل دو).

مدل اصلاح شده نشان داد اثر غیرمستقیم هویت ورزشی از طریق هوش اخلاقی بر ترس از ناکامی ($P < 0/05$ ، $\beta = -0/27$) و اثر غیرمستقیم هویت ورزشی از طریق هوش اخلاقی بر ترس از شکست ($P < 0/05$ ، $\beta = -0/27$) معنی‌دار شد که حاکی از نقش میانجی‌گری هوش اخلاقی در رابطه بین دو متغیر هویت ورزشی با ترس از ناکامی و شکست است. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که ۱۶ درصد از واریانس هوش اخلاقی از طریق هویت ورزشی تبیین می‌شود. به علاوه به ترتیب ۵۹ درصد و ۴۲ درصد واریانس ترس از شکست و ناکامی از طریق ترکیب متغیرهای هویت ورزشی و هوش اخلاقی تبیین می‌شوند.

همان‌طور که در جدول مشخص است میزان شاخص برازندگی (GFI) برابر با ۰/۸۵، شاخص تعدیل شده برازندگی (AGFI) برابر با ۰/۵۱، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI) برابر با ۰/۷۸، شاخص برازش نرمال شده (NFI) برابر با ۰/۷۸، شاخص برازش فزاینده (IFI) برابر با ۰/۷۸، شاخص نرمال نشده برازندگی (NNFI) برابر با ۰/۳۲، شاخص برازش نسبی (RFI) برابر با ۰/۳۲ و جذر برآورد خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۵۹۴ به دست آمد. هومن و همکاران پیشنهاد می‌کنند زمانی که میزان شاخص برازندگی، شاخص برازش مقایسه‌ای و شاخص برازش فزاینده بزرگ‌تر از ۰/۹۰ و جذر برآورد خطای تقریب کوچک‌تر از ۰/۰۸ باشد نشان‌دهنده برازش مناسب و کافی مدل است؛ بنابراین با توجه به شاخص‌های ذیل، مدل از برازش برخوردار نیست (جدول سه) (۳۹).

همان‌طور که در جدول سه مشخص است همه شاخص‌ها حاکی از عدم برازش مدل با داده‌ها است. در آخرین مرحله پیرایش و اصلاح مدل براساس شاخص‌های اصلاح صورت گرفت. با انتخاب شاخص‌های اصلاح مدل و حذف مسیرهای غیر معنی‌دار یعنی مسیر مستقیم هویت ورزشی به ترس از شکست و همبسته کردن مسیر خطای ترس از شکست به ناکامی این اصلاح به اندازه ۵۹/۹۳ از مقدار مجذور کای دو می‌کاهد و در نتیجه به مدل برازش یافته نزدیک‌تر می‌شود. برونداد پس از اصلاح در مقایسه با قبل از اصلاح از شاخص‌های برازش بهتری برخوردار بود.

شکل ۲. ضرایب مسیر مدل اصلاح شده مدل یابی ترس از شکست و ناکامی

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی بازیکنان باشگاه‌های فوتبال با نقش میانجی‌گر هوش اخلاقی انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که هوش اخلاقی رابطه بین هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی بازیکنان باشگاه‌های فوتبال را میانجی می‌کند.

همچنین یافته‌ها نشان داد که بین هویت ورزشی با هوش اخلاقی رابطه مثبت و معنی‌دار و با ناکامی رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. به علاوه مشخص شد بین هوش اخلاقی با ترس از شکست و ناکامی رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد.

یافته‌های این پژوهش با اندک مطالعات مرتبط با موضوع از قبیل پژوهش مارتین و همکاران (۲۹)، مورینو-مورسیا و همکاران (۴۰)، کادون و همکاران (۲۶)، کاستارلی و همکاران (۳۰) و کابریتا و همکاران (۲۷) همسو است. آن‌گونه که تحلیل‌ها نشان داد اولین یافته پژوهش ارتباط مثبت و مستقیم بین هویت ورزشی با هوش اخلاقی بود.

در مطالعه مارتین و همکاران همسو با این پژوهش گزارش شد که ورزشکاران با هویت ورزشی قوی، از میزان هوش اخلاقی بالاتری نیز برخوردارند. این امر می‌تواند به این دلیل باشد که هویت ورزشی راهی را نشان می‌دهد که بر اساس آن، تجربه و مشارکت ورزشی فرد می‌تواند به طور شناختی و روان‌شناختی وی را تحت تأثیر قرار دهد (۲۹).

لذا بر اساس نتایج این پژوهش و پژوهش‌های پیشین می‌توان این‌گونه بیان نمود که هویت ورزشی بالا، می‌تواند میزان آگاهی و ادراک فرد در ارتباط با نقش خود به عنوان یک ورزشکار وسعت داده و نشان می‌دهد که فرد خودش را به عنوان یک ورزشکار چگونه می‌بیند و این ادراک به دست آمده از خود در نگرش‌ها، اعتقادات و احساسات فرد در مورد فعالیت ورزشی‌اش تجلی پیدا می‌کند؛ بنابراین در این بین

فردی که از هویت ورزشی بالایی برخوردار باشد، می‌داند که چگونه باید از اصول جهان‌شمول بشری (اخلاقیات) در ارزش‌ها، اهداف و فعالیت‌ها در حیطه ورزش استفاده کنند و توانایی درک درست از نادرست، اعتقادات قوی اخلاقی و عمل به آن‌ها و همچنین رفتاری صحیح و محترمانه با خود و دیگران دارد و لذا به سبب هویت ورزشی بالاتر، نسبت به حرفه‌اش و دیگران مسئولیت‌پذیر بوده و از این رو از هوش اخلاقی بالاتری برخوردار است (۱۰). بنابراین هویت ورزشی تسهیل هوش اخلاقی است.

افزون بر نتایج فوق، مطالعه حاضر نشان داد هویت ورزشی به طور غیر مستقیم و از طریق افزایش هوش اخلاقی می‌تواند ترس از شکست و ناکامی را کاهش دهد. اگر چه در پژوهش‌های متعددی رابطه مستقیم بین هویت ورزشی و ترس از ناکامی و شکست تایید شده است از جمله در پژوهش‌های کابریتا و همکاران و پیلا و همکاران که همسو با یافته پژوهش حاضر است نشان دادند ورزشکاران دارای هویت ورزشی بالاتر، سطوح پایین‌تری از ترس از ناکامی و یا ترس از شکست و هیجانات منفی را نیز دارند (۲۷، ۴۱) و یا آنریزسکی در پژوهش خود دریافت، بیش‌تر ترس ورزشکاران براساس درک آن‌ها از اهمیت عملکرد صحیح در تمرین یا رقابت و همچنین و تصور این‌که دیگران در مورد عملکرد آن‌ها چه فکری می‌کنند، است (۶). در واقع خود ترس ورزشکار از پیامدهای ارزیابی منفی در رقابت ورزشی، سبب ارائه عملکردی توأم با اضطراب توسط ورزشکار می‌شود (۴۱). اما در پژوهش‌های مذکور همچنان این سوال وجود داشته است هویت ورزشی از طریق چه عاملی و با چه مکانیسمی می‌تواند هیجانات منفی در خصوص شکست و ناکامی کاهش دهد، که در مطالعه حاضر این سوال با توجه به نقش میانجی‌گری هوش اخلاقی پاسخ داده شد.

به بیان دیگر هوش اخلاقی می‌تواند مسیر هویت ورزشی را بر کاهش ترس از ناکامی و شکست توجیه کند به عبارتی

ورزشکارانشان با شرایط ورزشی رقابتی و هیجانی بالا اقدام نمایند. همچنین آن‌ها می‌توانند با به‌کارگیری مداخلات موفق سبب هویت‌سازی، توسعه روانی، شناختی و آماده‌سازی ورزشکاران در مواجهه با شوک‌های ناشی از فشار رقابتی خاص گردند (۱۷).

در پژوهشی دیگر گوکز و همکاران نشان دادند صفات مرتبط با اضطراب در شخصیت فرد به طور ویژه با نمایش ارائه خود در بین عموم مرتبط است. نتایج آن‌ها نشان داد ترس از ارزیابی منفی در به نمایش گذاشتن مهارت‌ها، یک ارتباط منفی با عملکرد فرد در موقعیت‌های با نیازهای عملکردی بالا دارد (۱۰). در تبیین این یافته می‌توان این‌گونه بیان نمود که وجود اضطراب حالتی جسمی و شناختی به طور منفی و برخورداری از اعتماد به نفس به طور مثبت با عملکرد ورزشکار در ارتباط است. در واقع سطوح متفاوت این اضطراب، سطوح عملکردی موردنیاز و فاصله بین این دو سبب ایجاد ترس از شکست در عدم نمایش صحیح مهارت‌ها و عملکرد مناسب شده و هیجان‌ات منفی را در شخص بالا می‌برد و در نتیجه عواقب عملکردی ناخوشایندی در انتظار او است. حال در این میان نقش هویت ورزشی در کاستن این عواقب منفی، قابل‌ملاحظه است. آن‌جا که نگرانی‌هایی در نمایش خود توسط ورزشکار وجود دارد و به عنوان یک عامل بالقوه تهدیدکننده در ایجاد ترس از شکست در فرد نقش بازی می‌کند، این هویت ورزشی است که تأثیر به‌سزایی را در کاهش ترس از شکست و عواقب منفی آن دارد. چراکه هویت ورزشی با به‌کارگیری مکانیسم همگام‌سازی، ورزشکار را در یک توالی منظم تبیین و توجیه دستاوردها و شکست‌های مسیرهای شغلی، بالا بردن عزت نفس و تقویت خود پنداره در ورزشکار، سبب هویت‌سازی و فعال‌سازی صفات شناختی منطبق با الگوی اخلاقی صحیح در آن‌ها می‌شود (۱۰).

دیگر یافته این پژوهش ارتباط معکوس و منفی بین هوش

اگر چه مطالعات مذکور رابطه بین هویت ورزشی و ترس از شکست و ناکامی را نشان دادند، اما این سوال که چگونه هویت ورزشی می‌تواند این ترس و نگرانی‌ها کاهش دهد در پژوهش‌های مذکور بررسی نشد. به هر حال هویت ورزشی قادر است تعریف دقیق‌تری از نقش‌ها، باورها و رفتارهای ورزشکار ارائه نموده و به عنوان مبنای عزت و ارزشی که ورزشکار برای نفس «خود» قائل است، در نظر گرفته شود. از این رو، ورزشکاری که دارای هویت ورزشی بالاتری باشد، به دلیل ادراک بالایی که از شایستگی، عزت نفس و تسلط خود دارد، از هوش اخلاقی بالاتری هم برخوردار باشد (۴۲) و از طرفی هوش اخلاقی بالا می‌تواند این ظرفیت ذهنی را ایجاد کند که چگونه اصول جهان شمول انسانی را به ارزش‌ها، اهداف و اقدامات خود مرتبط نماید، احساس آرامش و رضایت بیش‌تر و ترس از ناکامی کم‌تری را تجربه نمایند؛ زیرا ورزشکارانی که هوش اخلاقی بالاتری دارند، در مقابل هم‌تیمی‌های خودشان هم مسئولیت‌پذیرترند و هم از هویت ورزشی بالاتری برخوردارند؛ چراکه هوش اخلاقی بالا می‌تواند باعث انگیزش و تمایل به تقویت عزت نفس که از مؤلفه‌های هویت ورزشی هستند، شود (۲۹)؛ بنابراین در این شرایط میزان نگرانی و ترس از شکست و ناکامی کاهش می‌یابد.

در مجموع با توجه به نقش مهمی که صفات شخصیتی فرد که هویت او را تعیین می‌کند، در رفتارهای موقعیتی دارد؛ بنابراین می‌توان بیان نمود تفاوت‌های فردی مرتبط با اضطراب حالتی ورزشکاران و ترس درونی آن‌ها از نتایج عملکرد، می‌تواند سبب ایجاد فشار روانی بالا با توجه به تناسب سطح هیجانی رقابت شود که این عامل نتایج عملکردی ضعیف در موقعیت‌های با فشار هیجانی بالا را برای ورزشکار رقم خواهد بزند. از این رو مدیران می‌توانند از طریق ارائه برنامه‌های مداخله‌ای نسبت به تقویت هویت ورزشی ورزشکار از طریق آشنایی و آگاه‌سازی

با فهم دقیق خود، به مراقبت از خود به منظور غلبه بر مشکلات می‌پردازند. خود دلسوزی و سرسختی ذهنی، فرآیندهایی سازگار سازی هستند که ممکن است هر دو به ذهن آگاهی نیاز داشته باشند و اگر در یک تعادل مؤثر و مکمل با یکدیگر مورداستفاده قرار گیرند، می‌توانند ذهنیت مثبت و بهتری را برای دستیابی به موفقیت ورزشکار ایجاد کند و در نتیجه بدون ترس از شکست از اجرای صحیح و عملکرد مناسب، رقابتی سازنده را از خود به معرض نمایش بگذارند (۴۴)؛

بنابراین در توجیه یافته فوق می‌توان چنین استدلال کرد: بازیکنان باهوش اخلاقی بالا، به پیروی از هنجارهای اجتماعی، مقررات و قوانین در ورزش توجه بیشتری می‌کنند. انجام رفتارهای منصفانه، احترام، پذیرش دیگران و حقوق و مسئولیت‌های خود به واسطه برخورداری از هویت ورزشی بالاتر از ویژگی‌های بارز آنها است که مجموع این ویژگی‌ها موجب احساس رضایت درونی در فرد و در نهایت کاهش ترس از ناکامی می‌شود. مدیریت و تنظیم هیجان‌ها و رفتارهای خود، به طوری که در مقابل هرگونه فشار از درون و بیرون ایستادگی کنند، مهار و سوسه‌ها، همدل بودن، نپذیرفتن گزینه‌های غیراخلاقی از ویژگی‌های بارز افراد دارای هوش اخلاقی بالا است که این توانایی‌ها هم منجر به کاهش ترس از ناکامی در این افراد می‌شود.

آخرین یافته این پژوهش تأیید نقش میانجی هوش اخلاقی در ارتباط بین هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی بود. در پژوهشی همسو مارتین و همکاران نشان دادند هوش اخلاقی در ارتباط بین هویت ورزشی با ترس از شکست و ناکامی نقش میانجی را دارد. در تبیین اثرگذاری هویت ورزشی با میانجی‌گری هوش اخلاقی بر ترس از ناکامی بازیکنان باشگاه‌های فوتبال می‌توان این‌گونه اظهار داشت هوش اخلاقی به معنی ظرفیت و توانایی درک درست از خلاف، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به آنها و رفتار

اخلاقی با ترس از شکست و ناکامی بود. در پژوهش مارتین و همکاران که همسو با این یافته است گزارش شد هوش اخلاقی، یکی از انواع هوش‌هایی است که در ورزش می‌تواند موجب بهبود روابط، جو تفاهم و کاهش ترس از شکست در میان ورزشکاران شود؛ زیرا زمانی که اخلاق رعایت شود، بهبود روابط بین ورزشکاران ایجاد می‌شود که این خود جو تفاهم را در تیم و ورزشکاران به وجود می‌آورد؛ زمانی که این جو حاکم شد، تعارضات کاهش می‌یابد و بهبود عملکرد و کاهش ترس از شکست حاصل می‌شود. همچنین این نوع هوش توانایی و مهارت ویژه‌ای است که به ورزشکاران به خصوص بازیکنان فوتبال این امکان را می‌دهد تا در سطوح مختلف مسابقات بتوانند از توانایی‌های خود به بهترین نحو استفاده کنند و میزان ترس از شکست کم‌تری را تجربه نمایند (۱۹).

همچنین کینفی لی‌آیو و همکاران در پژوهش خود نشان دادند هوش اخلاقی و مؤلفه‌های آن با کاهش مشکلات روان‌شناختی همچون استرس، اضطراب، ترس از شکست، افسردگی و ... همراه است. همچنین پژوهشگران دیگری نشان دادند که هوش اخلاقی می‌تواند با درونی و بیرونی کردن مشکلات ارتباط داشته باشد و همچنین سطوح بالای هوش اخلاقی با سطوح پایین بروز مشکلات رفتاری از قبیل ترس از شکست ارتباط دارد (۴۳). به علاوه همسو با این نتایج در پژوهشی دیگر دریافتند فوتبالیست‌هایی که هوش اخلاقی بالاتری دارند، میزان ترس از ناکامی کم‌تری را تجربه می‌کنند؛ بنابراین بازیکنانی که میانگین نمرات هوش اخلاقی آنها بیش‌تر از دیگران باشد، در روابط بین فردی، مدیریت اضطراب، خودآگاهی و عدم ترس از ناکامی نیز نمرات بهتری به دست می‌آورند. در تبیین این یافته بر مبنای اثر زیپر^{۲۹} می‌توان ادعان داشت افراد با هوش اخلاقی بالا از طریق تمرکز مجدد بر فرآیندهای توجه، به تنظیم افکار و هیجانات خود می‌پردازند. در واقع آنها با بهره‌گیری از خود دلسوزی و

عواطف منفی خویش مهربان بوده و علی‌رغم وجود کاستی‌هایی، با ملاحظت و عشق با خویشتن مدارا می‌کند. در توجیه بیش‌تر این پدیده می‌توان این‌گونه بیان نمود که افراد با هویت ورزشی بالاتر، با نهادینه‌سازی مکانیسم خود بخششی و چشم‌پوشی از خطاهای ناخواسته خود، سعی می‌کنند تا با استفاده از اخلاقیات و بهره‌گیری از هوش اخلاقی، فرصتی مجدد به خود به منظور ارائه بهتر مهارت‌ها و نمایش عملکردها بدون ترس از شکست و ناکامی، خود را در معرض دید عموم قرار دهند (۲۵). لذا با توجه به آنچه بیان شد، باشگاه‌ها می‌توانند با اعمال کارکردهای شناختی باعث شده تا ورزشکاران با تصدیق و پذیرش ذهنی گزاره‌های اخلاقی، فضایل و اخلاقیات را در خود تقویت کنند (۴۵)؛ بنابراین می‌توان اظهار داشت، شناسایی گرایش‌های اخلاقی ورزشکاران با ویژگی‌های مختلف می‌تواند به پیش‌بینی رفتارهای غیراخلاقی آن‌ها در میدان عمل کمک کرده و در جهت‌دهی به رفتارهای اخلاقی آن‌ها مؤثر باشد (۴۶).

به این ترتیب به عنوان یک نتیجه‌گیری کلی باید بیان نمود هویت ورزشی راهی را نشان می‌دهد که بر اساس آن تجربه و مشارکت ورزشی فرد می‌تواند به طور شناختی و روان-شناختی وی را تحت تأثیر قرار دهد. در این بین اگر فرد از هوش اخلاقی بالایی برخوردار باشد؛ یعنی این ظرفیت ذهنی را داشته باشد که چگونه اصول جهان‌شمول انسانی را به ارزش‌ها، اهداف و اقدامات خود مرتبط نماید، احساس آرامش و رضایت بیش‌تر و ترس از ناکامی کم‌تری را می‌تواند تجربه نمایند؛ زیرا ورزشکارانی که هوش اخلاقی بالاتری دارند، در مقابل هم‌تیمی‌های خودشان هم مسئولیت-پذیرترند و هم از هویت ورزشی بالاتری برخوردارند؛ چراکه هوش اخلاقی بالا می‌تواند باعث انگیزش و تمایل به تقویت عزت نفس که از مؤلفه‌های هویت ورزشی هستند، شود. لذا براساس نظریه خودتعیین‌گری، مربیانی که سبک‌های

در جهت صحیح و درست است که کاربرد آن‌ها در بازی فوتبال توسط بازیکنان می‌تواند باعث افزایش انطباق‌پذیری ورزشکار و کاهش ترس از ناکامی شود. به عبارتی دیگر، از آن‌جایی که بخشش به عنوان یک مؤلفه مهم هوش اخلاقی، انگیزش‌های تجدید شده مرتبط با انگیزش‌های آشتی و خوش‌نیتی است و مسئولیت‌پذیری، توانایی پذیرش اشتباهات و مسئولیت اعمال و پیامدهای آن اعمال است؛ لذا فوتبال‌بالیست‌های با هوش اخلاقی بالا به واسطه این‌که از میزان مسئولیت‌پذیری و بخشش بالاتر خود در قبال نتایج منفی کسب شده در رقابت‌های پیشین برخوردارند، ترس از شکست و ناکامی کم‌تری را تجربه می‌نمایند (۱۹).

در همین راستا براساس نظریه مقابله با استرس لازاروس و فُلکمن^{۳۰} می‌توان این‌گونه تبیین نمود که ترس از عملکرد رقابتی شایسته، سبب به وجود آمدن استرس شده که این عامل به عنوان یک تهدیدکننده در رسیدن ورزشکار به اهداف و درک صحیح شایستگی‌اش، اتکا به خود و آگاهی از نیازهای اساسی روان‌شناختی خود به شمار می‌رود. در واقع ترس از شکست و درک تهدیدات آن، پاسخ‌های عاطفی منفی مانند خجالت عصبانیت و اضطراب را به وجود می‌آورد. در نتیجه، این قبیل پاسخ‌ها در افراد با هوش اخلاقی پایین، تأثیرات منفی بیش‌تری بر روی ترس از شکست و ناکامی و در نتیجه عملکرد ورزشکاران خواهد داشت. همچنین گاهی اوقات ورزشکاران با هویت ورزشی پایین ممکن است در جهت کاهش ترس از شکست و سرزنش شدن، به اغراق در مسئولیت خود روی بیاورند و لذا سعی می‌کنند تا از طریق محکومیت و مجازات بیش‌ازحد خود، اقدام تنبیهی علیه خود انجام دهند. از سوی دیگر، افراد با هوش اخلاقی بالا این‌گونه پاسخ‌های تنبیهی را با مکانیسم خود دلسوزی جایگزین می‌کنند. در واقع آن‌ها با استفاده از این مکانیسم خود دلسوزی هیچ‌گونه قضاوتی از خود نکرده و روشش را قبول دارد و در واکنش نسبت به خود از طریق خو گرفتن با

و موفقیت‌آمیزی را برای خودشان متصور بوده و سطوح مختلفی از ترس از شکست و ناکامی را در حین تمرینات و مسابقات ورزشی از خود نشان می‌دهند کمک کند تا بادقت و اطمینان خاطر بیشتری به دور از احساس ترس از شکست و ناکامی به ارائه صحیح مهارت‌ها و فعالیت‌های ورزشی خود بپردازند. از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به استفاده از ابزار خودگزارش‌دهی پرسشنامه و همچنین مقطعی بودن و محدودیت به جامعه آماری در سطح شهر بیرجند بوده است.

پی‌نوشت‌ها

- ¹ Fear of Failure
- ² Exclusivity
- ³ Social Identity
- ⁴ Self-Identity
- ⁵ Negative affectivity
- ⁶ Positive affectivity
- ⁷ Sport Own diagram
- ⁸ Empathy
- ⁹ Conscience
- ¹⁰ Self-control
- ¹¹ Respect
- ¹² Kindness
- ¹³ Tolerance
- ¹⁴ Fairness
- ¹⁵ Performance Failure Appraisal Inventory (PFAI)
- ¹⁶ Cieslak
- ¹⁷ Kolmogorov-Smirnov test
- ¹⁸ β
- ¹⁹ Ordinary least square techniques
- ²⁰ χ^2
- ²¹ Goodness of Fit Index
- ²² Adjusted Goodness of Fit Index
- ²³ Root Mean Square Error
- ²⁴ Comparative Fit Index
- ²⁵ Normed Fit Index
- ²⁶ Incremental Fit Index
- ²⁷ Non-Normed Fit Index
- ²⁸ Relative Fit Index
- ²⁹ The zipper effect
- ³⁰ Lazarus and Folkman's Transactional Stress Model on Coping Skills theory

ارتباطی متناسب انگیزشی را در حمایت از ورزشکاران خود اتخاذ می‌کنند، سبب می‌شوند تا ورزشکاران سازگاری بیش‌تر با فرایندهای انگیزشی داشته و در نتیجه با شکل‌گیری هویت ورزشی در آن‌ها به واسطه ادراک حمایت مربی، موجب کاهش ترس از شکست و ناکامی ورزشکاران در میدان رقابت خواهد شد (۴۰). از این رو به مریمان ورزشی پیشنهاد می‌شود تا در جهت تقویت خودآگاهی مثبت از طریق ساختن تجربیات موفق برای ورزشکاران در طول تمرینات رقم بزنند. چراکه احساس شایستگی از انجام تکالیف، مهم‌ترین متغیر انگیزشی است که سبب افزایش انگیزش پیشرفت از طریق هویت‌سازی سبب کاهش ترس از شکست و ناکامی در مواجهه با رویدادهای ورزشی بحرانی و حساس خواهد شد. به این ترتیب مریمان می‌توانند با ایجاد و حفظ ادراک ورزشکاران از شایستگی‌ها و توانمندی‌هایشان می‌تواند از آن‌ها در رویارویی با تجربه هیجانات منفی محافظت کند. پیشنهاد می‌شود مجموعه‌ای از اقدامات مشاوره‌ای در قالب دوره‌ها و کارگاه‌هایی به آموزش اصول اخلاقی توأم با هویت‌سازی ورزشی از طریق فراگیری تکنیک‌هایی در جهت کاهش ترس از شکست و ناکامی در رویارویی با رقبا در رقابت‌های حساس در بازیکنان فوتبال تدارک دیده شود. در پایان استفاده از اساتید علوم اخلاق و علوم تربیتی و روانشناسی جهت فراهم آوردن رهنمودهای اخلاقی سازنده در زمان تمرین و اردوهای تیمی، می‌تواند با تقویت اعتقادات و ارزش‌های اخلاقی فردی و تیمی، افزایش اعتماد به نفس و تقویت عزت نفس ورزشکار، سبب درک هرچه بیش‌تر و بهتر ورزشکار از هویت ورزشی خود گشته و در نتیجه منجر به کاهش ترس از شکست و ناکامی و به تبع آن عملکرد بهتر ورزشی شود. نتایج این پژوهش می‌تواند به بازیکنان جوان و کم تجربه فوتبال که سطح عملکرد مطلوب

منابع

1. Horton RS, Mack DE. Athletic identity in marathon runners: Functional focus or dysfunctional commitment? *Journal of Sport Behavior*. 2000;23(2).
2. Iso-Ahola SE, Hatfield BD. *Psychology of sports: A social psychological approach*: William C Brown Pub; 1986.
3. Dinavand B. The Effect of Mindfulness Acceptance and Commitment Mindfulness Training on State Anxiety, Competitive Anxiety and Stress Strategies of Football Players, . MSc Thesis, Allameh Tabataba'i University. 2018. (In Persian).
4. Ganji M GH. *Abnormal psychology based on DSM-5*. 2013(Tehran:Publication savalan). (In Persian).
5. Bustanban Ghazian M HF. Comparison of Competitive Anxiety and Fear of Failure in Different Football Positions. *Journal of Sport Psychology Studies*,. 2018 20(3):1-16. (In Persian).
6. Unierzyski P. Level of achievement motivation of young tennis players and their future progress. *Journal of sports science & medicine*. 2003;2(4):184.
7. Javadian SH. *Analysis of Aggressive Factors of East Azarbaijan Football Players*. MSc Thesis, Tabriz University. 2014. (In Persian).
8. Coreia ME, Rosado A, Serpa S, Ferreira V. Fear of failure in athletes: Gender, age and type of sport differences. *Revista iberoamericana de psicología del ejercicio y el deporte*. 2017;12(2):185-93.
9. Cohn PJ. *I cant make mistakes! How To Overcome Fear of Failure, Perfectionism, and Lack of Trust* ebooklet. 2017.
10. Geukes K, Harvey JT, Trezise A, Mesagno C. Personality and performance in real-world competitions: Testing trait activation of fear of negative evaluation, dispositional reinvestment, and athletic identity in the field. *Psychology of Sport and Exercise*. 2017;30:101-9.
11. Sagar S, Busch BK, Jowett S. Success and failure, fear of failure, and coping responses of adolescent academy football players. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2010;22(2):213-30.
12. Stephan Y, Brewer BW. Perceived determinants of identification with the athlete role among elite competitors. *Journal of applied sport psychology*. 2007;19(1):67-79.
13. Guerrero M, Martin J. Para sport athletic identity from competition to retirement: A brief review and future research directions. *Physical Medicine and Rehabilitation Clinics*. 2018;29(2):387-96.
14. Soltani N VM. Modeling the Impact of Sport Identity on Athletic Orientation in Athletes Participating in the Eleventh Athletics Male Student Olympiad,. *Journal of Sport Management*. 2016 4(8):511-25. (In Persian). (In Persian).
15. Stroe S, Sirén C, Shepherd D, Wincent J. The dualistic regulatory effect of passion on the relationship between fear of failure and negative affect: Insights from facial expression analysis. *Journal of Business Venturing*. 2020;35(4):105948.
16. Gil D. *Psychological dynamics in sport*. Translated by Noor Ali Khajvand, 2013. (In Persian).
17. Sabiston C, Pila E, Crocker P, Mack D, Wilson P, Brunet J, et al. Changes in body-related self-conscious emotions over time among youth female athletes. *Body image*. 2020;32:24-33.
18. Tahmasebi M AI, & Bagheri G. Explaining the Relationship between Ethical Intelligence and Sport Behavior in Professional Athletes, Second National Conference on Achievements in Sport Sciences and Health. Ahvaz: Ahvaz University of Medical Sciences. 2018. (In Persian).

19. Martin JJ, Adams-Mushett C, Smith KL. Athletic identity and sport orientation of adolescent swimmers with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*. 1995;12(2):113-23.
20. Fereydouni M RM. Modeling the Impact of Moral Intelligence on Organizational Trust and Organizational Health in the Ministry of Sport and Youth. *Journal of Modern Approaches to Sport Management*. 2017 18(5):47-57. (In Persian).
21. Borba M. The step by step plan to building moral intelligence, nurturing kid's hearts and souls. San Francisco: National Educator Awards, National Council of Self Steam. 2005;1:25.
22. Woodyatt L, Wenzel M, Ferber M. Two pathways to self-forgiveness: A hedonic path via self-compassion and a eudaimonic path via the reaffirmation of violated values. *British Journal of Social Psychology*. 2017;56(3):515-36.
23. Zardoshtian SH FH, & Gholami Turksloyeh S. The Relationship between Moral Intelligence and Its Components with the Sport Success of Wrestlers Present at the International Teak Tournament. *Quarterly Journal of Physiology and Management in Sport*. 2018 2(10):32-45. (In Persian).
24. Cox SS, Bennett RJ, Tripp TM, Aquino K. An empirical test of forgiveness motives' effects on employees' health and well-being. *Journal of occupational health psychology*. 2012;17(3):330.
25. Lennick D. Moral intelligence the key to enhancing business performance and leadership success Wharton school publishing an imprint of Pearson education Wharton School Publishing. USA: An Imprint of Pearson Education. 2005:5-45.
26. Cowden RG, Worthington Jr EL. Overcoming failure in sport: A self-forgiveness framework. 2019.
27. Cabrita TM, Rosado AB, Leite TO, Serpa SO, Sousa PM. The relationship between athletic identity and career decisions in athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2014;26(4):471-81.
28. MacBeth A, Gumley A. Exploring compassion: A meta-analysis of the association between self-compassion and psychopathology. *Clinical psychology review*. 2012;32(6):545-52.
29. Martin DE, Austin B. Validation of the moral competency inventory measurement instrument: Content, construct, convergent and discriminant approaches. *Management Research Review*. 2010.
30. Costarelli V, Stamou D. Emotional Intelligence, Body Image and Disordered Eating Attitudes in Combat Sport Athletes. *Journal of Exercise Science & Fitness*. 2009;7(2):104-11.
31. Asghari F R. Ghasemi Jubaneh. R. The Relationship between Moral Intelligence and Religious Attitudes with Marital Satisfaction in Married Teachers. 2014 1(Consecutive Issue (13): 65-85. (In Persian).
32. Conroy DE. Representational models associated with fear of failure in adolescents and young adults. *Journal of Personality*. 2003;71(5):757-84.
33. Abdoli B AN, Azimzadeh E, & Afshari J. Validity and Reliability of the Performance Evaluation Questionnaire. *Journal of Growth and Motor-Learning (Motion)*. 2013 12(1):37-48. (In Persian).
34. Gilbert P, Allan S. The role of defeat and entrapment (arrested flight) in depression: an exploration of an evolutionary view. *Psychological medicine*. 1998;28(3):585-98.
35. Tarsefi M KS, & Lester D. Normalization of Failure Feeling Questionnaire and its Relationship to Despair and Depression among Students of Allameh Tabataba'i University. *Clinical Psychology Studies*. 2015 5(19):81-98. (In Persian).
36. Aghayi, M. The Relationship between

- Coaching Leadership Styles and Sport Identity in Selected Student Teams in Urmia, MA Thesis, Urmia University of Sport Sciences, 2011. (In Persian).
37. Hooman. H.A. Analysis of Multivariate Data in Behavioral Sciences. First Edition. 2008.
38. Weston R, Gore Jr PA. A brief guide to structural equation modeling. The counseling psychologist. 2006;34(5):719-51.
39. Hooman H AH, Sepah Mansour M, & Sheikhi M. Modeling loneliness based on spiritual well-being, self-efficacy, and satisfaction from life. Psychological research. 2010 2(7):19-32. (In Persian).
40. Moreno-Murcia JA, Huéscar Hernández E, Conte Marín L, Nuñez JL. Coaches' motivational style and athletes' fear of failure. International journal of environmental research and public health. 2019;16(9):1563.
41. Pila E, Sabiston CM, Mack DE, Wilson PM, Brunet J, Kowalski KC, et al. Fitness-and appearance-related self-conscious emotions and sport experiences: A prospective longitudinal investigation among adolescent girls. Psychology of Sport and Exercise. 2020;47:101641.
42. Burns GN, Jasinski D, Dunn SC, Fletcher D. Athlete identity and athlete satisfaction: The nonconformity of exclusivity. Personality and Individual Differences. 2012;52(3):280-4.
43. Kienfie Liao A, Chow D, Tan TK, Senf K. Development and validation of the personal strengths inventory using exploratory and confirmatory factor analyses. Journal of Psychoeducational Assessment. 2011;29(1):14-26.
44. Wilson D, Bennett EV, Mosewich AD, Faulkner GE, Crocker PR. "The zipper effect": Exploring the interrelationship of mental toughness and self-compassion among Canadian elite women athletes. Psychology of Sport and Exercise. 2019;40:61-70.
45. Savari Nikou P Asefi A. Identification of Sports Clubs Functions to Institutionalize Ethics in Athletes. Research on Educational Sport. 2019 7(17):121-38. (In Persian).
46. Benesbordi A Nazari Torshizi A, & Moayed N. Evaluating the Ethical Attitudes of Athlete Students: The Role of Religiosity, Gender and Type of Sport Research on Educational Sport. 2019 7(17):139-58. (In Persian).

SPORT PSYCHOLOGY

Shahid Beheshti University

Biquarterly Journal of Sport Psychology

Autumn & Winter 2022/ Vol. 6/ No. 2/ Pages 169-187

The Relationship Between Athletic Identity with Fear of failure and fail of Soccer Clubs Players: The Mediating Role of Moral Intelligence

Iman Safaei^{1*}, Nasim Shanavaei Asl²

1. Department of Physical Education, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran.

2. Department of Sports Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

Received: 13/05/2020 Revised: 23/05/2021 Accepted: 19/07/2021

Purpose: The aim of present study was to investigate the Relationship of sport identity on fear of failure and fail of players in Birjand football clubs by mediating role of moral intelligence.

Methods: The present study was applied in terms of purpose and as method was descriptive correlational and in terms of data collection was survey type. The statistical population of this study consisted of 255 football players of Birjand Ligue sport clubs. The whole population was selected as sample for study because of the limitation in number and was gathered using census method. Data were collected using the Moral Intelligence Questionnaire, Assessment Fear of Performance Questionnaire, Failure Questionnaire, and the Sports Identity Questionnaire. Data was analyzed with using with modeling method with path analysis approach.

Results: The results showed that sports identity has a significant effect on fear of failure through the mediating variable of moral intelligence. Also, the analysis of the direct effects of the predictor variable on the criterion variables showed that sports identity has a negative effect on fear of failure. It was described that the effect of this parameter on the feeling of failure was significant ($\beta=-0.28$, $P < 0.05$) but was not significant on the variable of fear of failure ($\beta=-0.08$). In addition, the findings showed that the indirect effects of sports identity through the mediating variable of moral intelligence on fear of failure ($\beta= -0.27$, $P < 0.05$) and failure ($\beta= -1.20$, $P < 0.05$) were negative and significant. The results showed that the effects of total sports identity through the mediating variable of moral intelligence on fear of failure ($\beta=-1.26$, $P < 0.01$) and failure ($\beta=-0.54$, $P < 0.01$) were negative and significant. Also, the fit indices of the corrective model showed that the proposed research model had a perfect fit.

Conclusion: Therefore, the results confirmed the important and decisive mediating role of moral intelligence on the relationship between the two variables of sports identity with fear of failure in football players. Thus, strengthening moral values and, consequently, increasing moral intelligence, causes the athlete to understand more about their sports identity, and as a result, reduces his fear of failure.

Key word: Sports identity, Fear of failure, Fear of fail, Moral intelligence

---

*Corresponding Author: Iman Safaei, Tell: 09351280917, Email: safaei@iaubir.ac.ir